

Kokkuvõtte teemal: Mesilaste haigused, kevadine seire mesilas.

**Aeg ja koht: Karksi-Nuia Aianduse ja Mesindusseltsi õppe- ja teabepäev
Karksi vald, Polli-Järve talu mesilas, 21.05.2011.a.**

Lektor: Arvi Raie, Lektorileping PR-7-1.4-56

1. Ülevaade 2011.a. Eestist teostatud mesilaste haiguste seirest ja selle tulemusest ning analüüs.

EML mesindusprogrammi raames on tehtud seireuringuid, seda eelkõige ameerika haudmemädaniku (AHM) leviku kohta. Selleks on laboratoorselt uuritud Eesti erinevatest piirkondadest ja mesilatest pärinevaid meeproove, otsides neis leiduda võivaid AHM eoseid. Peale selle on laboratooriumis uuritud mõnede AHM-haiguskahtlusega mesilaste haudmeproove. Samuti on jälgitud mesilates koos varroatoosiga esinevate viirushaiguste ilminguid, lubihauet ja noseematoosi.

Ameerika haudmemädaniku (AHM) suhtes uuriti 2010.a. kokku 39 proovi, millest meeproovides 32 osutusid negatiivseteks ja 2 proovi sisaldasid AHM eoseid. Haudmeproove uuriti 5, millest 3 proovi olid negatiivsed ja ühest mesilast võetud 2 haudmeproovist isoleeriti AHM tekitaja bakter *Paenibacillus larvae larvae*.

2011.a. tarulangetise uuring keskendus järgmiste haiguste uurimisele:

- 1) Akarapidoos tekitaja *Acarapis woodi*
- 2) Noseematoos tekitaja *Nosema apis*
- 3) Varroatoos tekitaja *Varroa destructor*

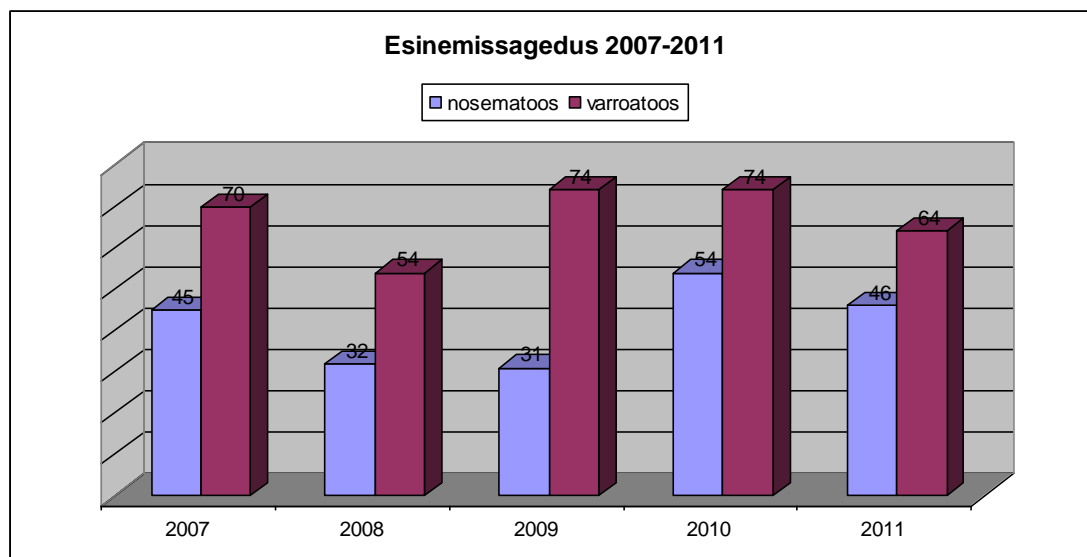
Lisaks kogusime andmeid ületalvitunud mesilasperede tervisliku seisundi, 2010 aastal täheldatud haigestumiste ning teostatud ravi kohta. Oluline ülesanne oli ka võimalike talvekahjustuste kindlakstegemine ning nende võimalike põhjuste väljaselgitamine ja talvitumisperioodi 2010/2011 hindamine.

Uurimistulemused:

180 langetise proovist ei leitud ühtegi positiivset proovi akarapidoosile.

Noseematoosi ehk kevadist kõhulahtisust põhjustava tekitaja *Nosema Apis* esinemissagedus on 46%, Varroatoosi tekitajat *Varroa destructor'* esinemissagedus on 64%.

Joonis 2. Nosematoosi ja Varroatoosi tekitajate esinemissagedus protsentides uuritavatest langetise proovides 2007-2011.a.:

Arvestades haigustekitajate esinemise intensiivsust analüüsiti samaaegselt kliiniliste haigustunnuste esinemist ja mesilasperede talvitumist. Uurimiseks saadetud tarulangetise proovide kaaskirjadelt saadud informatsiooni põhjal analüüsiti mesilasperede talvitumist ja tervislikku seisundit.

Mesilasperede hukkumine 2010/2011.a. talvel arvestades uuringuks toodud andmeid oli 11%, mis arvestades 2009/2010.a. 18,6% andmetega oli väiksem.

Põhiliseks mesilasperede hukkumise põhjusteks oli märgitud:

- 1) Nälga või talvesööda vähesust märgitud 7 korral
- 2) Hukkumise põhjust ei teata 6 korral
- 3) Nosematoos 7 korral.
- 4) Mesilasema hukkumine või puudumine 5 korral
- 5) Kahjurid (hiired, nugis jne.) märgitud 7 korral
- 6) Halvad ilmastiku tingimused (külm, lumi, lämbumine) 2 korral
- 7) Mesilasperede hukkumine sügisel (põhjus teadmata) 2 korral
- 8) Varroatoos 4 korral
- 9) Lisaks märgitud mesilasperede hukkumise põhjusteks mürgitus 3 korral ja väike/nõrk pere 4 korral

Arvestades üldist talvitumist ja võrreldes seda eelmiste aastatega (2010) võib väita, et 2010/2011 talv osutus talvitumise ilmastiku tingimuste ja mesilaste haiguste esinemise suhtes rahuldavaks. Mesinikud on võtnud väga tõsiselt tõrjet varroalesta suhtes. Seda näitavad kaaskirjadel märgitud täpsed raviskeemid ja tõrjemeetmete mitmekülgsus. Olulist rõhku pannakse varroalesta tõrjel orgaanilistele hapetele, eelkõige oblikhappe-suhkrulahuse tilgutamise meetodile. Märgitud oli uutest varroatoosi tõrjeks näidustatud vahendit Beevital Hivecleani.

Tihti peale on varroatoosi ja nosematoosi puhkemine või aktiveerumine puhangu tekke algatajaks teistele haigustele, näiteks viirushaiguste avaldumisele, mis omakorda põhjustab mesilasperele kindlat hukkumist.

2. Euroopa Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja Nõukogule meemesilase tervise kohta. 06.12.2010.

Tuleb saada andmed mesilaste suremuse suurenemise kohta nii ELis kui ka mujal. Kindlaks teha mesilaste tervist mõjutavate mitmesuguste erinevate tegurite kohta bakterid, viirused, parasiidid jne, nende ravi, mõjud sissetungivatest liikidest ja keskkonnamuudatusest. Pestitsiidide kasutamisega põllumajanduses. Tuleb uurida geneetiliselt muundatud organismide (GMO) ja mesilaste tervise vahelist seost.

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/index_en.htm

3. Mesilate registreerimine.

Ehitisi, kus oli märgitud loomaliik Mesilased-

725 (21.02.10)

950 (4.01.11)

Ehitisi, kus on märgitud tootmissuunaks Mesilased ja mesindussaadused –

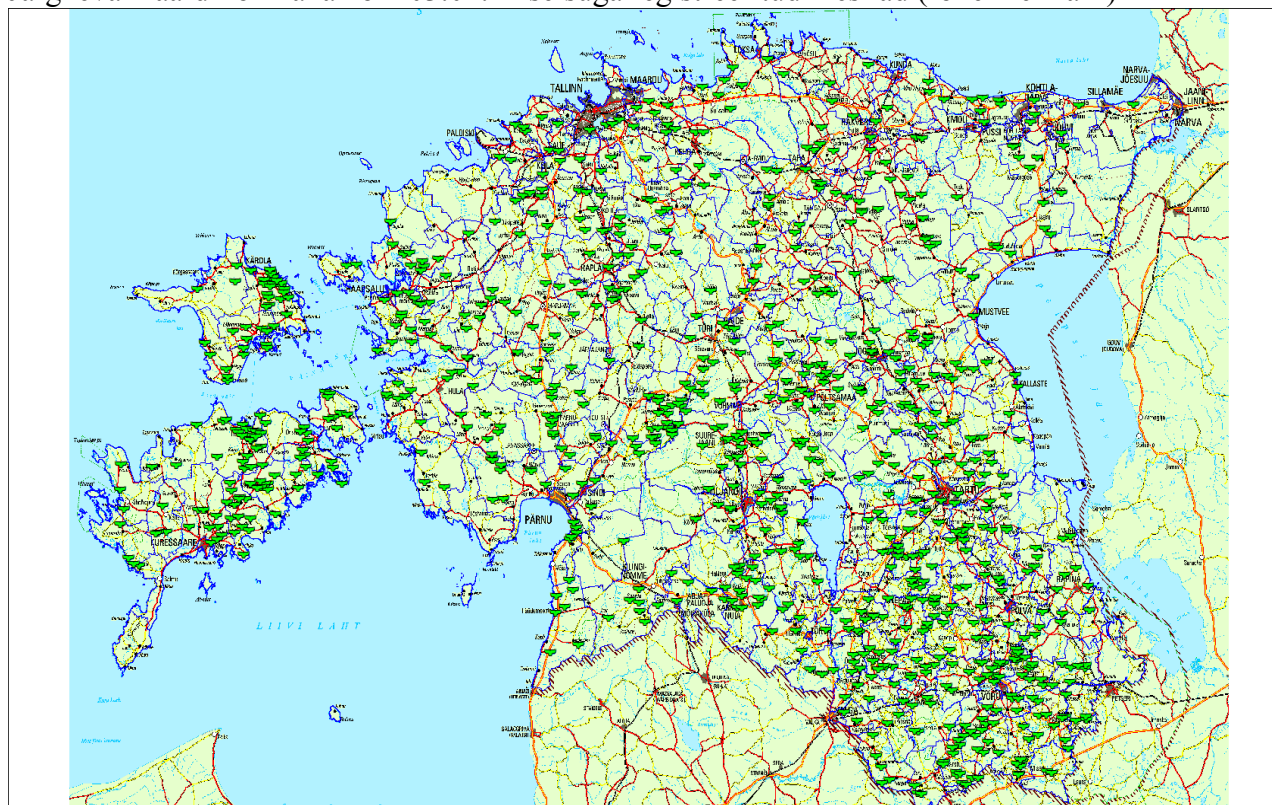
287 (21.02.10)

951 (14.01.11)

Mesilates teavitatud mesilasperede arv

11368 (03.02.2011)

Järgneval kaardil on näha kõik 03.02.11 seisuga registreeritud mesilad (roheline märk)

Mesilaste registreerimise eesmärgid:

1. Mesilashaiguste seireks ja ennetamiseks ning taudide ilmnemisel piirangute kehtestamiseks (eelkõige ameerika haudmemädaniku (AHM) kui teatamiskohustusliku taudi korral) ja piirangute tsoonis asuvate mesilate kontrollimiseks.
2. Taimekaitsetööde korral töödeldavatest aladest kuni 2 km raadiuses asuvate mesilate kohta teabe saamiseks, et neid mesinikke teavitada kavandatavatest taimekaitsetöödest vähemalt 48 tundi enne tööde algust.
3. Putuktolmlevate aia- ja põllukultuuride kasvatajatel, sealhulgas õuna-, marja- ja rapsikasvatajatel teabe saamiseks lähikonna mesilate kohta, et mesinikega kokkuleppel kasutada nende mesilasperesid kultuuride intensiivsemaks tolmeldamiseks, mis võimaldab tunduvalt suurendada kultuuride saagikust ja tõsta toodangu kvaliteeti.
4. Eesti mesinduse ja mesilaste ning mesinike, samuti mee ja teiste mesindussaaduste toodangu kohta ülevaate ja vajaliku riikliku statistilise andmestiku kogumiseks.
5. Registri andmestikku saab kasutada baasina juhul, kui rasketest ilmastikutingimustest põhjustatud meesaagi ikalduse või mesilasperede massilise hukkumise korral kohaldatakse mesilastele riiklikku (ikaldus)toetust.

Kõigi mesilate registreerimise kohustus on tingitud vajadusest luua täielik mesilate andmekogu eesmärgiga tõhustada järelevalvet mesilastaudide tõrjel ja kaitsta mesilasi taimekaitsevahendite kasutamisest lähtuvate ohtude eest.

Täpne mesila asukoht ning mesiniku sidevahendite andmed registris võimaldavad mesilastaudide alast seiret ja on vajalik järelevalvetegevuse koordineerimisel taudide (AHM, EHM, väike tarumardikas, tropilaelaps, nosematoos, jm) levimise puhul. VTA järelevalveametnikud kontrollivad regulaarselt mesindusega turustamise eesmärgil tegutsevaid mesilaid. Oma tarbeks mesilastepidajaid kontrollitakse, kui on põhjust kahtlustada mesilastaudi levikut vastavas piirkonnas. Mesilad registreeritakse samuti nagu teised ehitised, kuid taotlusvormile tehakse lisaks märge mesilaste pidamise kohta ning märgitakse perede arv. Mesila omanik peab olema eelnevalt ka mesila pidajana registrisse kantud.

Mesila andmeid uuendatakse registreeritud mesilasperede arvu osas kord aastas. Iga aasta 15. maiks tuleb teatada registrile mesilasperede arv 1. mai seisuga.